

Gereedschap bij ethische vragen

Titel Ethische knopen door/hakken in het sociaal werk
Auteurs Kris Stas, Agnes Verbruggen en Hilde Vlaeminck
Uitgever Academia press & Steunpunt Algemeen Welzijnswerk
Prijs € 13
Pagina's 101
ISBN 978 90 382 1953 0

door Jan Steyaert, Master sociaal werk, Universiteit Antwerpen

Begin mei was er op de Duitse televisie een reportage te zien over Duitse patiënten met dementie die in Thailand intensieve zorg kregen, zorg die in eigen land niet meer betaalbaar of organiseerbaar was. Over de 'export van zorgbehoevende burgers' is veel te zeggen, maar dat is hier niet de bedoeling. In de reportage is een dame te zien die goed Duits en Engels praat, duidelijk grote delen van de wereld gezien heeft, en een paar keer vraagt wanneer ze naar huis mag. En dan hoor je plots verschrikkelijke aarzeling. Eerlijk antwoorden dat naar huis gaan er niet meer in zit, gaat Elizabeth alleen maar onrustig maken, dus het verblijf als een vakantie voorstellen en zeggen dat het nog één of twee weken duurt is wel zo handig. Maar dan lieg je tegen een cliënt over haar situatie. Een relatief klein maar knagend ethisch dilemma dus. Hoe ga je die knoop doorhakken? Hoe ga je om met vergelijkbare, en soms veel grotere, ethische dilemma's? Belangrijke vraag, want het dagelijkse werk loopt er van over. Niet voor niets omschreef Harry Kunneman het sociaal werk als een normatieve professie.

Over hoe omgaan met die ethische vragen op de werkvloer van het sociaal werk schreven drie Vlaamse vrouwen (alle drie docent deontologie bij verschillende opleidingen) een beknopt en overzichtelijk boek. Ze vinden immers dat je antwoorden op die vragen niet mag overlaten aan je intuïtie en evenmin aan individuele hulpverleners. Met het door secularisering en hyperdiversiteit wegvallen van algemeen aanvaarde kaders voor normen en waarden kan

je niet anders dan ze bespreekbaar maken en er samen afspraken over maken. Berusting in wetgeving is ook geen optie want die geeft juist dikwijls onderhandelingsmarge en over veel zaken, zoals het wel of niet liegen tegen een (deels) wilsonbekwame cliënt, zegt wetgeving helemaal niets. Handen uit de mouwen dus, en zelf een kader bouwen om knopen door te hakken!

De auteurs ontwierpen het zogenaamde DenK-gereedschap. Dat wordt in het eerste hoofdstuk van de publicatie toegelicht. Hoofdletter D staat symbool voor doordenken, hoofdletter K voor het bewust kiezen. In het volgende hoofdstuk wordt de casus beschreven van Renato die leefloner is bij het OCMW (Vlaams equivalent van bijstand krijgen) en met de nodige druk naar een jobbeurs gestuurd wordt. Die ene casus wordt dan met het DenK-gereedschap door vier verschillende sociaal werkers uitgewerkt. Meteen wordt duidelijk dat dezelfde feiten en hetzelfde gereedschap niet noodzakelijk tot eenzelfde uitkomst leiden! In het derde hoofdstuk worden zes nieuwe casussen gepresenteerd, waarvan er twee met het DenK-gereedschap uitgewerkt worden. De andere dienen om de ethische gevoeligheid van de lezer te verhogen, en zijn natuurlijk prima oefenmateriaal om zelf met het aange-reikte gereedschap aan de slag te gaan. Tot slot volgen nog enkele vuistregels en valkuilen.

Alles samen een boeiend geheel. Eens de Fyra tussen Vlaanderen en Nederland echt rijdt, moeten de drie dames Lia van Doorn maar eens opzoeken. Hun denken en haar werk over morele oordeelsvorming kan alleen maar een geweldige cocktail opleveren! ■